

15. fejezet

AZ ELTÁVOZÁS

„LEHET, HOGY ELMEGYEK”

Nem sokkal azután, hogy hallották az 1995-ös GBC gyűlést követő megjegyzéseit, Gour Govinda Mahārāja néhány tanítványa megkereste őt: „Guru Mahārāja, nekünk nincs szükségünk ezekre az emberekre. Kiléphetünk az ISKCON-ból, és elkezdhetjük a saját közösségünket. Annyi tanítványod van, nem lesz semmi probléma!”

Gour Govinda Swami a javaslatuk hallatán rendkívül komoly lett. A fejét rázva ezt mondta: „Az egyetlen út, hogy elhagyjam az ISKCON-t az, ha valaki levágja a fejem.”¹ Gour Govinda Mahārāja sokszor ismételte el azt a *bhaktákkal* kapcsolatos utasítást, amit Śrīla Prabhupāda adott neki bhubaneswari tartózkodása során: „Tűrj, tűrj, tűrj és működj együtt!”

1996. január végén Gour Govinda Swami így nyilatkozott: „Śrīla Bhaktisiddhānta azt mondta, hogy az anyagi világ nem úriembernek való hely. Ezért, mivel megundorodott, idejekorán hagyta el ezt a világot. Lehet, hogy én is elmegyek. Nem tudom. Megkérdem Gopālát. Megteszek bármit, amit csak akar!” Másnap elment Gadeigiribe meglátogatni Gopālát.

LÁTOGATÁS GADEIGIRIBE

Ghanashyam így emlékszik vissza a Gour Govinda Swamival utolsó gadeigiri látogatása során folytatott beszélgetésre: *Gopāla új templomáról beszéltünk, és hogy a meglévő kis műrtik mellé nagy Rādhā Gopālát avatunk be. Hirtelen Gurudeva így szólt hozzám:*

– *Nem fogom látni ezt a műrti beavatást. Te igen, én viszont nem.*

– *Az meg hogy lehet? Te tíz évvel fiatalabb vagy nálam. Ha te nem fogod látni, akkor én hogyan látnám? – feleltem.*

– *Nem, nem. Te fogod látni a templom és műrtik beavatását, mert olyan szépen szolgáltad Gopālát. A nagybácsi [Gopinātha Giri] harminc évvel ezelőtt meghalt, te pedig annyi nehezségen mentél keresztül, hogy Gopāla gondját viseld. Folytattad az összes fesztivált, a sarat-rāsát, a vasanta-rāsát és a többit. Ez az, amiért Gopāla kedves hozzád. Vagyis te látni fogod Gopāla új templomát.*

Ez volt az utolsó beszélgetésem Gurudevával. Ezután néhány napra Bhubaneswarba ment, majd Māyāpurba, ahol örökre ott maradt.

Gadiegiriből visszatérve Gour Govinda Mahārāja négy napon keresztül ezreknek tartott előadást Bhubaneswarban a Śrīla Prabhupāda Centenárium fesztiválon. Mahārāja sok magas rangú tisztviselőt hívott meg az ünnepségre, köztük Purī királyát is. A fesztivál nagyon sikeresen zajlott, több ezer ember vett részt rajta és evett *prasādamot*. Azon *bhakták* számára, akik jelen voltak a fesztiválon, úgy tűnt, Mahārāja orija leckéi a szokásosnál is szenvedélyesebbek és erőteljesebbek. Miután a Centenárium fesztivál véget ért, Gour Govinda Swami Śrīdhāma Māyāpurba utazott, az éves GBC vezetői gyűlésekre.

Gour Govinda Mahārāja utolsó nyilvános előadásai.

Fent: a Prabhupāda Centenárium fesztiválon.

Lent: Az Úr Nityānanda megjelenési napján Bhubaneswarban.

AZ UTOLSÓ NAPOK

1996. február 6-án Gour Govinda Mahārāja elrepült Kalkuttába, ahol néhány *bbakta* várt rá, akik elhozták az autóját Bhubaneswarból. Gour Govinda Swami néhány percet beszélt velük, majd elment a közeli Airport Hotelbe, ahol az éjszakát töltötte.

Másnap reggel, amikor megérkezett Māyāpurba, a Kagylókiürt épület 4. emeletének 80-as szobájába ment, ahol máskor is lakott. Aznap részt vett a GBC oktatási albizottságának gyűlésén. Körülbelül este 6-kor ment vissza a szobájába, ahol fordított valamennyit Śrīla Prabhupāda Śrīmad-Bhāgavatamjából orijára. Ezt körülbelül fél tízig folytatta, majd könnyű *prasādamot* evett.

Másnap is hasonló programja volt. Aznap, 1996. február 8-án pénteken írta a következő, egyben utolsó naplóbejegyzését:

Gopāla Prabhu kegyéből valahogyan eltöltöttem a napot Māyāpurban. Amit ma ez a szolga tett Śrī Śrī Guru és Gaurānga szolgálatában, azt Gopāla Prabhu tudja és látja.

Ez volt a GBC gyűlések 6. napja. Egész nap az ISKCON farmbizottság gyűlésén ültünk. Két ülésen vettünk részt. A fő cél elutasításra került. A másodlagos dologra nagy hangsúlyt fektettek, mivel az ISKCON tagjai számára nem az elsődleges, hanem a másodlagos cél, a *bbakti* a fontos. Fokozatosan fognak eljutni a másodlagostól a fő pontig. Ez fontos a számukra, erről fognak beszélni. Nekünk csak ott kellett ülnünk csendben, nem tehattunk mást.

Gopāla Prabhu, kérlek, légy kegyes, tedd elérhetővé a *kr̥ṣṇa-premát* és a *bbaktit* e szolgád számára! Kérlek, hozd el a megfelelő *bbaktákat*, barátokat, bajtársakat és társakat! Engedd, hogy ez a szolga sikeres lehessen Śrī Śrī Guru és Gaurānga szolgálatában!

Másnap reggel, Ātmārāma, Mahārāja szolgája mondta neki, hogy Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī megjelenési napja van, délig böjt,

fél egykor pedig lakoma. Mahārāja ezután elment a GBC gyűlésre, ahonnan negyed egykor ért vissza.

Rasikānanda dāsa aznap délután Jagannātha *mabā-prasādamot* hozott. Ezen kívül Anupama dāsa és a felesége, Madanalāsa, valamint Shashila, Rasikānanda felesége szintén főzött néhány fogást. Miután megtisztelte a *prasādamot*, Mahārāja befejezte a *japáját*, majd röviden — körülbelül 4:20-ig — beszélgetett néhány *bbaktával*. Ātmārāma úgy emlékszik, hogy Mahārāja komolynak látszott. A székében ült, nézte a plafont, anélkül, hogy bármit szólt volna.

MIÉRT MARADT MAHĀPRABHU PURĪBAN?

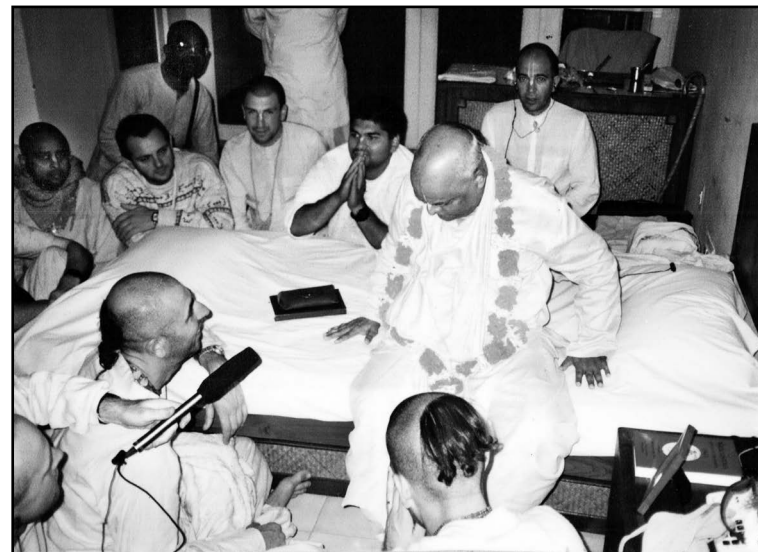
Röviddel ezután Bhaktarūpa dāsa és két idős *mātāji* érkezett, akik a vṛndāvanai *gurukulában* tanítottak.

Bhaktarūpa dāsa: *Ez a két idős bhakta megkért, szervezzek egy időpontot, hogy találkozhassanak szeretett Guru Mahārājánkkal. Mindketten olvasták a Śrīla Gurudeva írásaiból kiadott magazinokat és könyveket, s nagyon fellelkesültek az általa előadott édes kr̥ṣṇa-kathától. Az egyik hölgy legalább egy óra hosszan keresztül írta össze a sok-sok kérdését, amelyeket fel akart tenni. Fél hétkor léptünk be Śrīla Gurudeva szobájába. Felajánlottuk a hódolatunk és leültünk. Rasikānanda prabhu és Ātmārāma prabhu, illetve két-három másik bhakta volt még jelen. Bemutattam a hölgyeket. Guru Mahārāja üdvözölte őket, majd a mātāji feltette az első kérdését. Jagannātha Puri Dhāma jelentőségéről kérdezett. Kifejezetten annak az okát szerette volna megtudni, hogy Caitanya Mabāprabhu miért Jagannātha Puri Dhāmát választotta végső kedvtelése színhelyéül. Mivel néhány napig nem volt lehetősége kr̥ṣṇa-katháról beszélni, Gurudevát ösztönözte, amikor meghallotta ezt a jó kérdést. A hét folyamán korábban kértük Gurudevát, hogy tartson darásánát azon bhakták számára, akik el akartak hozzá jönni, ezt azonban visszautasította, mondván, hogy egyáltalán nem szeretne a figyelem előterébe kerülni. Ezt a kérdést meghallva viszont lelkesé vált a*

kr̥ṣṇa-kathā elmondására. *Elkezdte azt a történetet mesélni (amit sok ISKCON bhakta ismer), amikor Dvārakāban Kṛṣṇa feleségei megkérik Robinī mātāt, hogy beszéljen a vrajai kedvtelésekről. Ő a māyāpuri ágyán ült, mi pedig a padlón. Nagyon ritkán láttam olyan lelkesen kr̥ṣṇa-kathāt megosztani, mint akkor. Mesélte a kedvtelést, és kérte a szolgálját, hogy nyissa ki a táskáját és vigye oda a jegyzetfüzeteit. Az, amelyiket kereste, nem volt az első kötegben, így kérte a másikat is. Nagyon gondosan kicsomagolta őket, kiválasztotta a megfelelő füzetet, és azonnal a jó helyen nyitotta ki. Ezek voltak azok a jegyzetei, melyek egy alig ismert, hagyományos purī történetről szóltak.*²

Gurudeva elkezdett arról beszélni, hogyan esett össze egyszer Kṛṣṇa öntudatlanul Dvārakāban, a Śrīmatī Rādhārānītól való elkülönülés érzése miatt. Guru Mahārāja elmondta, hogy eljött Nārada Muni, Uddhava és Balarāma, hogy kitalálják, mit tegyenek. Végül úgy döntöttek, Nārada Muni játsszon a viṇāján és énekeljen valamelyik vrajai kedvtelésről, hogy Kṛṣṇát külső tudatára ébresszék. Amíg a történetet mesélte, Gurudeva mutatta, hogyan játszott Nārada Muni a viṇāján.

Utalt arra, hogy három szekeret is előkészítettek Baladevának, Subhadrának és Kṛṣṇának, hogy Vrajába menjenek. Balarāma és Subhadrā előre mentek, hogy felkészítsék Vṛndāvana lakóit Kṛṣṇa érkezésére, hogy így Kṛṣṇa ne lássak őket az elkülönülés állapotában. Azonban Balarāma és Subhadrā képtelenek voltak teljesíteni ezt a küldetést, mert mihelyst meglátták Vṛndāvana lakóinak helyzetét, azonnal a mahābhāva ekstatiszikus jellemzőit tapasztalták; a szemük kitágult, a kezük, a karjuk és a lábuk behúzódott a testükbe. Azt a formát öltötték fel, ahogyan Baladeva és Subhadrā Puriban látható. Miközben ezeket mondta, Gurudeva a kezével illusztrálta az elhangzottakat, nagyon lelkesen gesztikulált. Majd Kṛṣṇa Vṛndāvanába érkezéséről kezdett beszélni. A gondviselés elrendezéséből Kṛṣṇa szekere Rādhārānī kuñjájának bejáratához érkezett. Az elbeszélésnek ezen a pontján vettem észre, hogy milyen rendkívüli lelkesedés töltötte el. Gyakran

1995. Māyāpur. Bhaktákkal beszélget, ugyanabban a szobában, ahol 1996-ban eltávozott.

mondta, hogy nagy nyomást és aggodalmat érez, amikor Māyāpurban a GBC gyűléseken vesz részt. Ahogyan tovább beszélt, teljesen világossá vált, hogy mindezek a dolgok messze, nagyon messze kerültek tőle, egyszerűen csak elmerült a kr̥ṣṇa-kathā ekstázisában. Miközben mesélte a történetet, kissé nehezen kezdett lélegezni. Majd arról beszélt, hogy Kṛṣṇa belépett a kuñjába és megpillantotta Rādhārānīt, aki baldoklott. Ahogy Kṛṣṇa meglátta Őt, Ő is a mahābhāva jellemzőit tapasztalta, a szeme kitágult, a karja pedig behúzódott a testébe – a Puriban lévő Ūr Jagannātha formáját öltötte fel. Ekkor Kṛṣṇa öntudatlanul esett össze, ám testének illata már behatolt Rādhārānī orrába, aki így visszanyerte külső tudatát. A történetnek ennél a pontjánál nyilvánvalóvá vált, hogy Gurudeva nem volt tudatában semminek, ami körülvette. Nagyon nehezzé vált a légzése, a beszéd pedig nagy erőfeszítésébe került, de ennek ellenére a līlā-kathāra összpontosított. Elmondta, hogy Lalitā

AMIKOR A JÓSZERENCSE FELVIRRAD

is ott volt, és azt mondta Śrīmatī Rādhārānīnak, hogy „Kṛṣṇa eljött!” Úgy tűnt, Guru Mahārāja rájött, hogy a nehéz légzése miatt csak arra képes, hogy gyorsan összefoglalja a kedvtelés további részét. Elmesélte, hogy Rādhārānī azt mondta Viśākhānak, foglalkozzon Kṛṣṇával, hogy visszanyerhesse külső tudatát. Ezután, amikor Gurudeva elért abhoz a ponthoz, amikor Rādhā és Kṛṣṇa újra egyesülnek Vrajában, összetette a kezét és így szólt: „Most nem tudok többet beszélni. Kérlek, bocsássatok meg!”

Felajánlottuk a hódolatunkat és kimentünk a szobából. Visszanéztem, és láttam, hogy Gurudeva próbálja kigombolni a kurtáját, hogy több levegőhöz jusson. Úgy gondoltam, biztos lefekszik pár percre pihenni és jobban lesz, ezért távoztunk. A szobán kívül, a verandán álltunk. A mātājik arról beszélgettek, mennyire örülnek a lehetőségnek, hogy ilyen kathāt hallhattak. Néhány perccel később azonban Rasikānanda jött ki sietve a szobából, és így szólt: „Azonnal orvost kell keríteniünk”.³

Rasikānanda dāsa: Miután Bhaktarūpa prabhu kiment, Guru Mahārāja így szólt hozzánk: „Kīrtana! Kīrtana! A bhakták elkezdtek énekelni, Guru Mahārāja pedig csendesen hátradőlt az ágyán, lassan és mélyen lélegezve. Kért egy képet Gopāla Jiuról, amit a szolgája a kezébe adott. Majd szeretettel nézve imádott műrtijának képét Guru Mahārāja azt mondta, „Gopāla!” Ezután lecsukta a szemét és elvesztette külső tudatát.

Végjegyzet

¹ Mādhavānanda dāsa visszaemlékezése.

² Ez a történet Gour Govinda Swami Embankment of Separation könyvének 8. fejezete, Three Logs of Wood címmel. Úgy tűnik, ez része annak a középkori könyvnek, a Mahābhāva Prakāśānak, melyet Kanai Khuntīya állított össze, aki Śrī Caitanya Mahāprabhu egyik társa, ahogyan azt a Caitanya Caritamṛta Madhya-līlā 15. fejezetének 19. és 29. verse megemlíti. Mahābhāva Prakāśānak már mindössze egyetlen fejezete létezik, s ebben is rengeteg a hiányzó szövegrész. Ezt a fejezetet Gour Govinda Swami barátja, Dr. Fakir Mohana dāsa, az Ūtkal Egyetem nyugalmazott Orija irodalom professzora találta meg és adta ki 1981-ben.

³ Beszélgetés. 1996. február 11., Bhubaneswar. In: In Loving Memory of Srila Gurudev.